

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok --- 4 koruny — hal.
Na pol roka --- 2 „ — „
Na štvrt roka --- 1 „ 20 „
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, VIII. ker., József-körut 35.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Lev XIII. zomrel!

V pekne vystrojenom tereme Vatikánu okolo otvorenej rakve stoja kardináli. Na ich tvári javí sa žravý ból duše, nekonečný žiaľ. Jeden z nich berie do ruky strieborné kladivko. Pristúpi k rakve a trikrát dotkne sa chladnej hlavy, pri čom traslavým hlasom sa zpytuje: «Joachim Pecci, žiješ ešte?»

Zavreté, sivé perny neodpovedajú! «Zomrel pápež» počuť hlas kardinála.

Zomrel pápež! Dve slová tieto, akoby dostaly perute, letia v štyri strany sveta, po celom okršleku zemskom. A už zavznie hlahol zvona, počuť nárek, vidieť slzu v oku.

Lev XIII., tento mohutný kráľ duší, tento tuzemský námestník Krista, zašiel ku Kristovi, ta na večnosť. Ako jasná kometa, ktorá zaleje svetlom svojim svet, tak svietil v stolici sv. Petra za dlhých 25 rokov. A aj hľa kometa spadla s neba! Vyschol prameň svetla, desná, smutná tma zaľahla na 300 millionov katolíkov. Ten, čo stál sťa pevná skala, keď vzniesly sa búrky, keď slialy sa rozmetané vlny, ten, čo všetko obejmúcou láskou Krista, vševedúcou múdrosťou sv. ducha viedol svoje stádo, nechal nás tu na povel Otca. Pán dal, Pán vzal, nech je meno jeho požehnano.

Nekonečná tá ztrata, ktorá zastihla katolícky svet. No uspokojte sa moji milí, čo Boh činí, dobre činí. Tak učí nás viera. Ale srdce, — to kvili za odchádzajúcim a tak úpenlive sa táže, kto nám ho vynahradí?

Dejiny menujú ho veľkým, srdce dobrým, viera pravým. Bol človek vyššieho ducha, akých len zriedka rodia stáročia. V ňom stelesnená bola myšlienka Krista, tá myšlienka, ktorá je samá sila, samá láska. A teraz? Teraz vrátil sa už k tomu prazdroju lásky. Kvapka nazpät padla v more, sluha zašiel si k Pánovi, aby bol ochránený. Päť talentov s úrokoval dobre, preto aj odmena bude tá najväčšia: večnosť u Pána Boha.

A my osíralé deti, so slzou v oku, so srdcom ztieseným vyprevádzame Ťa, Lve veľký, na poslednú Tvoju púť a prosíme Ťa úpenlive, aby rozpamätal si sa na nás, keď prídeš k Pánovi. Daj mu Bože pokoj, večné svetlo nech mu svieti!

Dokonáno je. — Padla koruna hlavy našej!

Pápež *Lev XIII.*, nástupca svätého Petra apoštola, námesník Krista, patriarcha Západu, primas taliansky, biskup rímsky a hlava cirkve rímsko-katolíckej včera, 20. júla popoludní o štvrtej hodine 4 min. zomrel. Dva týždne pracoval k smrti a boj tento s tou najväčšou sústrasťou sprevádzal celý vzdelaný svet; nielen jeho veriaci, ale bez rozdielu náboženstva každý považoval ho za veľkého muža, za veľkého pápeža, ktorý nevymazateľne zapísal smeno do dejín sveta.

Lev XIII. viac než päťadvadsať rokov sedel na prvom a najstaršom tróne sveta a dosiahol skutočne vek patriarchov, čo ešte stupňovalo voči nemu javiacu sa úctu. Katolícky svet teraz modlitby pohružený klačí okolo jeho rakvi. — Do Budapešti okolo 7. h. večer doletela z Rímu telegrafická zvesť o smrti pápeža vzbudiac všade hlboký dojem a sústrasť.

O posledných hodinách a o smrti veľkého pápeža došli z Rímu nasledovné zprávy:

Keď stav svätého otca náhle sa zhoršil, hneď zavolali kardinála Oregliu, s ktorým prišli aj kardináli Gotti a Macchi, aby po smrti pápežovej vyhlásili testament sv. Otca shromaždeným kardinálom. V noci o 11. hodine už zdalo sa, že pápež nepožije ani hodinu; pápež bol síce pri povedomí, ale už nehovoril ani slova, ticho a bezvládne ležal na posteli, ani sa nehnuť. Táto kríza trvala do 3. hodiny rano, lebo vtedy od silných rozčulujúcich prostriedkov prišiel trochu k sebe. Lekári, prof. Mazzoni a Lapponi striekali mu gáfor a lieh pod kožu, čo ho prebralo z letargie. Neskôr nemocný zaspal. Nastavšiu krízu lekári pripisujú veľkej horúčosti. V Ríme totiž panuje teraz dusné sparno, ktoré len ešte stupňuje horúci južovýchodný vietor. V nedeľu rano sa pápež zobudil, no že by ho bol spánok občerstvil, nebolo badať; s časom na čas ztratil povedomie. Vo Vatikáne všetko bolo vzrušené, členovia pápežského dvoru celú noc nespali, lež s pokrevnými sv. otca v predsieni čakali, čo bude. Kardinál Oreglia zaujal ten byt vo Vatikáne, ktorý mu prislúha ako camerlengovi.

Prešiel deň i noc a stav pápežov sa stále zhoršoval. Pred Vatikánom na námestí sv. Petra hemžily sa obrovské zástupy obecnstva, všetko bolo rozčulené v čakávaní smutného okamihu. Viackrát rozchýrilo sa po meste, že pápež zomrel, no o chýroch týchto čoskoro vysvitlo, že sú predčasné. Menovite v nedeľu večer roznieslo sa mestom, že pápež je už mŕtvý a tí, čo tento chýr rozširovali, odvolávali sa na to, že vo Vatikáne v tajnosti držia smrť sv. Otca, tak ako keď zomrel pápež Pius IX.; vtedy vraj až po 20-tich hodinách oznámili svetu, že Pius zomrel.

Svitnul pondelok: posledný deň. Sv. Otec okolo 7. hod. sa zobudil, ale sa veľmi slabým cítil. Soberúc všetky sily počúval omšu, ktorú rano čítali v jeho izbe. Keď sa omša skončila, sv. otec zavolať k sebe kardinála Oregliu a zastonal:

— Už mi je koniec!

Potom zažmuril oči a nehybne, bez slova ležal. O jedenástej hodine počala sa agonia: počal silno chrčať. Kardinál Rampolla, čo arcipresbyter chrámu sv. Petra, v kaplnke Madonna della Colonna dal vyložiť na oltár sviatosť oltárnu. O poludní sv. Otec ležal bez seba a lekári ľadovou vodou vložili mu osinelé perny. Kardinál Serafino Vannutelli vošiol do izby a udelil zomierajúcemu absolutio in articulo mortis, o čom rýchle rozniesol sa chýr po meste. V chráme sv. Petra nastal veľký ruch, obecnstvo padlo na kolena a modlilo sa za sv. Otca. O pol jednej hod. zavolali do Vatikánu všetkých kardinálov, čo tolko znamenalo, že pápež skonáva.

Potom shromaždili sa v komnatách pápežských präláti, členovia dvoru a všetky popredné osobnosti. Keď kardinál Vannutelli dával pápežovi rezhréšenie, všetcia shromaždení boli hlboko dojatí. Okolo zomierajúceho stáli: Oreglia, Rampolla, Volpe a Vives, synovci sv. Otca a verný komorník Centra. Keď sv. Otec sa prebral bol pri čistom povedomí. Povedal niekoľko slov kardinálovi Oregliovi, kladúc mu na srdce cirkev a potom ich požehnal a riekol:

— Sia questo l'ultimo vale! (To buď môj posledný pozdrav.)

Za tým namáhavo vystrel ruku za kardinálmi, na čo títo jako i medzi časom došli členovia diplomatického sboru rad-radom priklakli ku posteli a bozkali sv. Otcovi ruku. Sv. Otec všetkých požehnal. O 2. hodine ku zomierajúcemu pristúpili jeho synovci grófi Kamill a Richard Pecci, no pápež už ich viac nepoznal. O 3. hod. sv. Otec sa, náhle zdvihol v posteli a srozumiteľne zvolal:

— Toto sú moje posledné slová: Všetcia majte starosť o cirkev!

Klesnul späť na lúžko a viac neotvoril oči a neprejavil ničím, že by vedel a cítil, čo sa okolo neho robí. Prítomní padli na kolena a plačúc modlili sa. Zomierajúci začal zas silno chrčať a tvár jeho rýchlo ssinela. Sv. Otec pokojne usnul. Dr. Lapponi pristúpil k posetli, základne preskúmal srdce a za tým vyhlásil:

— Pápež Lev XIII. zomrel o štvrtej hodine aj štyroch minútach.

Hlavný penitenciarius sa hlasno pomodlil za mŕtvého a všetcia prítomní odriekali modlitbu za ním. Po nastúpení smrti dr. Lapponi položil mu na prsia kríž.

O 10 minút po smrti pápeža camerlengo kardinál Oreglio opustil pápežovu izbu a zaraz úradne prevzal vládu nad celým Vatikánom. Švajciarska garda pozdravila ho jako panovníka a sprevádzala ho v slávnostnom pochode a tiež tak sprevádzala ho, keď tiahnuť s námestným camerlengom Passerinim, potom s klerikami apoštolskej komory odený na znak smútku vo fialkovom plášti ku mŕtvému pápežovi, aby úradne zistil jeho smrť. Pri dverách pápežovho bytu čakali ho dvorní hodnostári a pápežskí ceremonálni úradníci. Oreglia vstúpil do pápežských sieň a blížil sa ku dverám pápežovej izby, kde spočívala mŕtvolu Leva XIII. Dvere byly dľa predpisu zatvorené. V hrovej tichosti trikrát zaklepal camerlengo Oreglia na dverách a hlasne trikrát zavolať na pápeža volajúc ho po mene. Potom otvorili dvere a camerlengo s celým sprievodom vtiahol do izby, pristúpil ku posteli a strieborným kladivkom trikrát slabo poklepal čelo zosnulého za každým volajúc ho po mene.

Všetcia prítomní klačiac a v tichosti zúčastnili sa na tejto ceremonii. Tvár mŕtvého pápeža je jako by len najspokojnejšie spala, fahy jeho sú nezmenené. Kardinál Oreglio za tým stiahol pápežovi s prsta t. zv. rybársky prsteň, podpísal o tom zápisnicu úradne konštatujúc v nej smrť pápeža Leva XIII., a potom i slovom vyhlásil, že jeho svätosť pápež Lev XIII. zomrel.

Po ceremonii Oreglia naložil, aby veľkú bronzovú bránu na Vatikáne zatvorili.

Mŕtvolu pápeža obliekli do bieleho kňazského rúcha s červeným kardinálskym golierom a potom preniesli do jednej ďalšej siene, kde ju na posteli vystreli. Pri posteli horia sviece a stoja dvaja gardisti so spustenou šablou. Všetky dvere pápežovho bytu camerlengo zapečatil a postavil ta stráž.

Chýr o smrti pápeža za niekoľko minút rozniesol sa po celom Ríme. Talianske vojsko obsadilo námestie sv. Petra a polícia tiež vyrukovala, aby udržala okolo Vatikánu poriadok. Všetky zábavné miesta ako aj trafiky sú

zatvorene. Obyvateľstvo chová sa pokojne a javí veľkú sústrasť. Na domoch vejú všade čierne zástavy.

Keď smrť pápeža zvestovali nášmu kráľovi v Išli okolo 7. hod. večer, hlboko ho zronila. Jeho veličenstvo hneď zaslal telegramm sústrasti pápežskému nunciuovi vo Viedni, v ktorom vyslovuje svoj veľký bôl, ktorý táto fažká, po celom svete tak hlboko cítená ztrata v ňom vzbudila. «Tá detinská láska a neobmedzená úcta — telegrafoval kráľ — ktorú som voči Svätému otcovi za jeho života cítil, sprevádzajú zosnulého do večnosti. Jeho pamiatku vždy budem žehnať a pre neho je na veky popredné miesto zabezpečené v histórii našej svätej cirkvi».

Životopis zosnulého pápeža.

Pápež Lev XIII. — rodinným menom *Joachim Pecci* — narodil sa 2. marca roku 1810. v talianskom mestečku Carpineto. Otec jeho bol plukovník gróf *Ludvik Pecci*, matka ale menovala sa *Anna Prospezi-Busi*. Malý Joachim do 7. roku veku svojho rástol pod ochranou svojej šľachetnej, dobrej matky. Vtedy s bratom Jozefom dali ho do ústavu pátrov jezuitov v meste Viterbo, kde svojim mravným chovaním a čulým umom vynikal medzi všetkými svojimi súdruhmi. Dvadsať rokov učil sa neuhnou usilovnosťou. Vtedy v 27 roku, 31. decembra 1837. vysvätili ho za kňaza.

Už ako žiak vyvolal na seba pozornosť viac kardinálov, ba aj samého tehďajšieho pápeža Rehora XVI., ktorý ho vymenoval za guvernéra kniežatstva beneventského s tou úpravou, aby tam urobil poriadok. Behom troch rokov sa mu to úplne podarilo. Odtiaľto poslal ho pápež do Perugie tiež za guvernéra. Keď pápež o dva roky navštívil túto provinciu, našiel v nej ten najprikladnejší poriadok a preto za odmenu ešte sotva 33ročného kňaza vyznačil titulom arcibiskupa a zároveň poslal ho do Belgicka ako pápežského nunciusa.

«Zriedka som mal do činenia s tak verným, povinnosť plniacim a poctivým mužom,» hovoril o ňom kráľ belgický.

Už dva roky bol pápežským nunciuom vo dvore belgickom, keď zomrel biskup Perugie. Na rozhodnú žiadosť veriacich on bol za vymenovaný za biskupa. Behom krátkych pár rokov zo svojich veriacich vchoval tých najprikladnejších katolíkov. Školy pozdvihol na najvyšší stupeň rozkvetu. Za svojho biskupstva mal mnoho radosti, no aj veľa žalosti. Veľmi ho bolelo srdce nad tým, že pápežstvo orabovali o jeho svetský majetok. Vtedy aj napísal jeden krásny list o svetskej moci pápežov. Ešte viac ho trápilo zavedenie civilného manželstva. Toto aj odpísal talianskemu kráľovi v jednom protestujúcom liste.

Bol človek rovného ducha, každému povedal, čo mu ležalo na srdci, prečo si ho veľmi vážili nielen ostatní biskupi, ale aj pápež, ktorý ho roku 1853. vymenoval za kardinála. Pápež Pius IX. ale roku 1877. vyvolil si ho za svojho kamerlenga. Toto je v Ríme veľká hodnosť, pretože v pápežskom paláci to je po pápežovi prvý človek. Sotva o pol roka cirkve osirotela. Pius IX. 7-ho februára 1878 zomrel.

Nepriatelja cirkve zúrili od radosti. Domnievali sa, že s Piusom IX. je už aj po katolíckej cirkvi. Politické pomery boli tak pomútené, že voľba nového pápeža zdala sa byť takmer nemožnou. No Boh neopustil cirkve svoju. Na pozvanie kamerlenga za jeden týždeň sišlo sa do Rímu 61 kardinálov k voľbe nového pápeža. Z Uhorska prítomní boli ostrihomský arcibiskup Ján Šimor a záhrebský arcibiskup Jozef Mihalovič.

V prvý deň voľby nikto nedostal žiadané dve tretiny hlasov. Na druhý deň, 20. februára voľičia opäť boli spolu. Pohrúžení do modlitieb bez slova sedeli pod svojimi zlatými baldachínmi. Ticho prerušil len oznamovateľ zadaných hlasov. Čim hustejšie znelo jedno meno, z pod fialkových baldachínov tým viacerí pozerali na jedného starca, ktorý trasúc sa a bledý ako stena sedel na svojom stolci. Bol to kamerlenga Joachim Pecci. Hlasovanie sa skončilo a jeden z kardinálov hlasne zvolal: «Habemus Pontificem!» «Máme pápeža!» Na to traja kardináli predstúpili pred novovyvoleného a zpýtali sa ho: «Prijmeš-li dľa zákona prevedenú voľbu, ktorá ňa učinila hlavou cirkve?»

Oslovený neodpovedal. Tvár jeho bola bledá, ako mrtvého a keby sa mu neboly ronily dolu ňou slze, bol by si človek musel myslieť, že skutočne vyšla z neho duša. Ticho trvalo dlho. Konečne ožila tvár staručkého kardinála, otvoril a akoby nie tuzemským hlasom odpovedal pýtajúcim sa: «*Poneváč je vôľa Božia, aby som ju prijal, neprotivím sa*».

Na tieto slova zponad stolcov kardinálov zmizly baldachíny, jedine nad stolcom nového pápeža Leva XIII. ostal. Tak prijal hold kardinálov.

Čo sa toto stalo, minulo už do večnosti päťadväsať rokov. Behom devätnásť stoviek len traja pápeži panovali toľké roky: svätý Peter, Pius IX. a Lev XIII. Bol to pravý zázrak milosti božej, že takéto chatrné telo 25 rokov vedelo slúžiť tomuto velikánskemu duchu. Lebo že Lev XIII. bol velikánsky duch, človek mimoriadny, to žiaden netají, Behom pár rokov z pápeža katolíckej cirkve stál sa pápež celého sveta, proti ktorému katolíci prechovávali tú najvremejšiu lásku inoverci ale tú najväčšiu úctu. Zmenil náhľad sveta o cirkvi. Dokázal, že túže len nespravedlive možno napádať. Hovorili o nej, že je nepriateľom vedy. Nuž, on dal im otvoriť archívy Vatikánu, aby učenci dľa ľubovôle kutali, zkúmali v písmach. Vedel, že cirkve nemá sa čo obávať svetla, nech je tedy svetlo. Prírodopýtcov, ktorí sa úfali, že im sa podarí zničiť cirkve katolícku, sám popudzoval ku zkúmaniu, lebo bol presvedčený, že všetko, čo vynajdu, len bližšie privedie k Bohu. O tých, ktorí so zatnutými päsťami žiadajú od mocných riešenie otázky biedy, jedine on mal starosť. Na jeho slova zakládaly sa po celom svete robotnícke, gazdovské, úverkové a iné chudobe odpomáhajúce spolky a družstva. Neostýchal sa vyznať, že z rúk práce žijúcich bielych a čiernych otrokov, ubohé robotníctvo najvremejšie prituluje k srdcu svojmu. Preto ho aj pomenovali *pápežom robotníkov*.

Mravnú auktoritu pápežstva vyzdvihol na posavad netušenú výšku. Panovník Nemecka, Španielska, Abessinie a präsident Búrov Krüger požiadali ho za prostredníka, za sudcu. Jeho prednosť uznal každý jeden; bez krajiny, bez vojska bol najmocnejším panovníkom celého sveta. Žiaľ Bohu, len bol. Dnes už šľachetné srdce jeho viac nebije, jeho vzletný duch, lásky hodné duše opustila krehké ľudské telo.

Sústrasť.

Proti zomrelému svätému otcovi a veľkému pápežovi po celom svete javí sa všeobecná sústrasť.

V uhorskom sneme vyslancov

predseda saemu gróf Albert Apponyi na utorkovom zasadnutí povedal o zosnulom pápežovi krásny nekrolog. Vyslanci bez mála všetci prišli na zasadnutie v čiernom obleku. Gróf Apponyi medzi iným povedal toto: «V pa-

mätniku histórie sotva najdeme pápeža, nad smrťou ktorého by bol opanoval duše toľký cit sústrasti, ako teraz, keď sa navždy musíme rozlúčiť s Levom XIII. Katolícki veriaci s boľavou hľadá na zaniknutie toho svetla, ktoré na cirkev našu žiarilo toľko slávy. Smútok katolíckej cirkve je hlboký a dojímavý, keď utratila jedného z najväčších, ktorí kedy sedeli na stolci sv. Petra. Za pápežom Levom XIII. trúchli celý vzdelený svet... Jeho rátajú medzi najväčších štátnikov minulého storočia... Nie väčšiu príčinu máme smútiť za ním aj pre tú prácu, ktorú obrátil k riešeniu sociálnych otázok v duchu kresťanskom, v duchu lásky a pravdy... Máme pred sebou muža, v ktorom hlboká a ponížená viera spojená je s horiacou láskou, veľký štátnik s človekom mravne dokonálym. Uhorský snem čo zástupca toho národa, ku ktorému patrí mnoho millionov katolíkov, zaiste hlbokú sústrasť cíti oproti smútku cirkve katolíckej a sústrasti tejto dá výraz aj vo svojej zápisnici.»

V Taliansku

ministerský predseda Zanardelli nariadil, aby divadlá a iné zábavné miesta v Ríme boli zatvorené a hudby aby na verejných miestach prestali hrať. — Talianske časopisy s najväčšou chváľou píše o Levovi XIII. Tak «Osservatore Romano» píše, že aj inoverci ho mali tak radi, ako málo ktorého človeka. «Voce Catolica» hovorí, že Lev XIII. za milú vec si považoval čez celý svoj život trpeť za cirkev. Časopis «Tribuna» píše, že pred múdrosťou a cnosťami Leva XIII. musí sa každý koríť. «Gioruele de Italie» hovorí, že pápežstvo Leva XIII. bolo posledným obdobím politických trení medzi Vatikánom a Talianskom.

V Rakúsku

viedeňsky taliansky veľvyslanec gróf Nigra osobne prišiel vysloviť pápežskému nunciuovi kardinálovi Talianimu svoju najhlbšiu sústrasť, čo vzbudilo všeobecnú sensáciu. Na viedeňskej nunciature krem tohto osobne vyslovili svoju sústrasť arcikniežatá Rainer, Leopold a Salvator, v mene jeho veličenstva kráľa hlavný dvormajster knieža Lichtenstein, ďalej ministerský predseda Körber a iní. Dedič trónu Franc Fedinand a jeho familia písomne zdelili svoju sústrasť. Písomné sústrasti prišli aj od iných vysokých osôb.

Nemecký cisár Vilhelm

kardinálovi Oreglia poslal nasledovný telegram: «Boľavou preplneným srdcom posielam vysokému kardinálskemu sboru výraz mojej úprimnej sústrasti nad ťažkým úderom, ktorý stihol cirkev rímsko-katolícku so smrťou pápeža Leva XIII. Zachovám vernú pamiatku veľkého starca, ktorý mi bol osobným priateľom, a ktorého mimoriadne dary mysle a srdca ešte pred pár týždňami z príležitosti môjho pobytu v Ríme mal som príležitosť opäť obdivovať.»

V Portugalsku

úradný časopis nariadil jeden mesiac obyčajného dvorného smútku. Kráľ sa na tri dni zavrel do izby. Kardinál patriarcha nariadil po všetkých kostoloch čierne omše. Slávnosti, ktoré mali byť z príležitosti príchodu americkej floty, boli odročené.

V Irsku

s ulíc Dublinu, ktoré z príležitosti kráľa Edvarda slávnostne okrášlili, zástavy a ozdoby odstránili a vyvesili čierne zástavy.

V Amerike

presidenta Roosevelta chýr o smrti pápeža veľmi dojal. Vo svojom telegrame vyslovil sústrasť celého obyvateľstva Spojených štátov nad smrťou toho ctihodného muža, ktorého celé panovanie a čistý charakter v každom kresťanovi vzbudzoval úctu.

Jubiläa nebohého pápeža Leva XIII.

Svätého otca Leva XIII. pomenovali Levom múdrym, pápežom veľkým, najväčším človekom novej doby; nazvali ho aj pápežom robotníkov. On totiž z mocnárov najviac nosil na srdci záujmy robotníctva.

Všetkými týmito názvami chcú označovať veľkosť jeho ako človeka a ako pápeža významnosť panovania jeho. Ktosi pomenoval ho tiež aj pápežom jubileov a nie bez všetkej príčiny. Prozreteľnosť božská na stolici svätého Petra skutočne nikomu nepropala dožiť toľko a tak pekných jubiläi ako Levovi XIII.

Roku 1888 slávil svoje 5-ročné kňazské jubiläum. (25-ročné kňazské jubiläum svoje slávil ešte ako biskup Perugie).

Roku 1893 slávil 50-ročnú pamiatku svojho vysvätenia za biskupa. Nie div, že kresťanský svet aj túto príležitosť použil k preukázaniu svojej úcty a lásky oproti Levovi XIII.

Roku 1898 jeho svätosť slávil svoje 60-ročné kňazské jubiläum.

Roku 1900 bol tiež rok jubilárny. Nie síce pápež slávil jubiläum, lež celé kresťanstvo svätilo pamiatku svojho 1900-ročného jestvovania. Boh skrze Leva XIII. chcel viesť cirkev do XX. storočia, aby «svetlo s nebies» bolo zorou úsvitu novej doby. Jubilárny čili svätý rok bol jedon z najbližších rokov v meste Ríme. Slávnosť tejto vznešenej pamiatky kresťanstva, ktorou bolo zakľúčené 19-te storočie učinilo ešte milšou a do Rímu ešte viac pútnikov ťahala tá okolnosť, že svätý otec práve vtedy slávil svoje 90-ročné narodeniny.

Korunou jubiläumov pápeža Leva XIII. bol beziaci rok 1903. Toho roku slávil totiž svätý otec trojnásobné zriedkavé jubiläum:

25-ročné, ináč (strieborné) jubiläum svojho pápežstva. Dožil sa tedy rokov panovania sv. Petra.

50-ročné, ináč (zlaté) biskupské jubiläum.

60-ročné jubiläum svojho biskupstva. Netreba spomínať, že počet pútnikov z príležitosti tejto sa s viac násobil.

Drobnosti zo života Leva XIII.

Ako písal svojim rodičom, ako chlapec.

Joachim Pecci prvý svoj list písal svojim rodičom ako 9-ročný chlapec. Každý jedon svoj list končieval tým, aby sa rodičia modlili za neho. Roku 1819 o Vianociach písal toto:

«Úfam, že na Vianoce nezabudnete na mňa a budete sa modliť k malému Ježiškovi, aby spravil so mňa dobrého a poriadneho človeka, a aby mi bola na osových výchova, ktorú mi dávajú dobrí pátri jezuiti.»

Nešťastná trinásťka.

Španielská kráľovná roku 1886, keď sa jej narodil chlapec, za kmotra požiadala pápeža Leva XIII., ktorý povinnosť túto aj prijal.

Vtedy poznamenal jeden španielsky minister :

— Keď pápež Lev XIII. môže byť s trinástkou veľkým, Alfons XIII. tiež nemusí byť preto nešťastným, že je trinásty.

Pápežova pamäť.

Pápež Lev XIII. mal mimoriadne ostrú pamäť a to nielen na popredných ľudí, lež aj na osoby bárs toho najnižšieho postavenia. Kardinál a arcibiskup Richard viackrát bol u pápeža na audiencii. Na konci jednej audiencie prosil svätého otca, aby dovolil, žeby mohol pred neho prísť aj jeho sluha.

— Vďačne — odvetil laskave pápež. — Nech len vŕjde dnu.

Keď tento sluha vošiel dnu, pápež sa dobre pamätal, že kardinál Rícharď mal dvoch sluhov, z pomedzi ktorých bol tam Benvita.

Pápež a jeho lekár.

Lev XIII. nedôveroval veľmi lekárskej vede. Viackrát Lapponiho recepty vstrčil do vrečka, miesto toho, aby si ich bol dal spraviť. Keď mu preto robil výčitky, hovorieval :

— Keď ma Pán Boh povolá k sebe, to ani môj milý priateľ Lapponi neprekazí.

Alkoholizmus.

(Dokončenie.)

Ten rozkaz, ktorý minister ponúka riaditeľom stoličným, veľmi malý účinok bude mať, veď nik nenúti ich k tomu, aby ho previedli. Vláda ľahostajná bola aj je. Snáď tá by zakročila oproti krčmárom, najlepším to kortešom liberálnym? Ešte čo! To, že vydala zákon, koľko môže krčmár uveriť, ver nezadržal ani on, ani korhel. Krčmár mal rozum dlžobu obrátiť na obligáciu, alebo na veksel a pripisoval usilovne. Džník mlčal, bol rád keď dostal na «borg» (úver). Že preslopal dom, statok, roľu; že seba a rodinu na žobraka obrátil, to vrchnosť nevšímala si. S tým tiež nič nedocielila, že povíšila akcis špiritusu, lebo ľud tak pije ako aj pred tým, ba ani krčmári nemôžu povedať, že menej vymeriavajú, jedine gazdovia cítia farchu, lebo drahšie pálené musia dávať robotníkom a sluhom svojim. To tiež nemá žiaden dobrý výsledok, že kto doma páli, musí tak veľa platiť do stajramtu za dovolenie. Slovom, u nás nič vážneho nerobia oproti alkoholizmu. Ľud, či mladý či starý slope bez miery. Krčmári všeliaké otravy merajú. Robeného trungu viac minú, ako čistého. Dobré je to pre korhelov, čo tí vedia čo pijú! Nech len driape hrtan a páli báchor; len nech čím lepšie udre do hlavy; len nech čím dlhšie trvá mámor: tým lepšia je besnota, hovorí korheli. Bárs by sa zapálila v nich!

Vrchnosť ani to nezabránila, aby krčmy blízko kostola neboli, a aby v nich čas nedelný cez služby Božie nesloпали. Ďalej, vrchnosti nie sú ohľadom na počet obyvateľov, ale dá licenc hoc

akému kazárovi, keď ale kresťanský potravný spolok aj liehoviny chce merať, robia v tom prekážky, alebo nedajú dovolenie. V čas voľby nátlak robia na kresťanských krčmárov, a vyhrážajú sa im, že vezmú im licenc ak nebudú s vládou držať. Dozorstvo nad krčmármi skoro žiadne není. Beťarov, ktorí robené otravy merajú málo kedy trestú, aj ten trest, smiešny býva. Kazár nazbija tisíce, otraví dakolko ľudí a odsúdia ho na dakolko korún. Není div, že v Uhorsku tolko je korhelov, že v ohľade tomto, len Russia prevyšuje nás.

Vidme teraz, ako sa bránia iné štáty oproti alkoholizmu?

V Spojených štátoch (Amerika) už pred 50 rokami chcely zabrániť pálenie špiritusu. Iný štátnici radili, aby štát sám predával nápoje tak, ako aj doháň. Na krčmárov uvalili náramné porcie, tak, že stá krčmy zaniklo. V New-Yorku novú krčmu len tak možno otvoriť, ak jednu starú zavrú. Za korhelov krčmári sú zodpovedliví. Tých pokutujú pre garazdenie opilcov.

V Anglii snem vyniesol prísne zákony, aby prekazil šírenie alkoholizmu. Smeňili počet krčmy, a této musia byť zavrené v nedelu a vo sviatok. — V Belgicku zákon určí, že v meste ktoré má 50.000 obyvateľov, na každých 500 padne jedna krčma; v meste, v ktorom je od 20—50 tisíc obyvateľov, na 400 padne jedna krčma; kde je 10—20 tisíc, na každých 300 padne jedna krčma.

Najlepšie bráni sa Švédsko a Norvésko, tak že malých krčmy leci kde zostalo. Tam do árendy dostali krčmy dobročinné spolky. S čistého výnosu akcionári dostanú 6%, ostatnie obrátia na dobré ciele. Krčmár plat dostáva od spoločnosti. V krčme neslobodno ani sadnúť ani fajčiť. Zatvorená býva o 8 h. večer. V nedelu, vo sviatok, čas jarmočný a volebný ani neotvorí. Po stenách možno čítať poučné nápise. Tam na 20.000 obyvateľov padne jedna krčma. Robotníci veľa zgazdujú.

Russia a Románia s tým sa bráni, že prenasleduje a vyháňa židov, ktorí zväčša zaoberajú sa s krčmárstvom. V susednom Rakúsku v obciach, ktoré majú niže 500 obyvateľov, len jednu krčmu dovoľia. Pokutujú opilcov, s čím dosiahly to, že pomery zmenili sa mimo Galicie, ktorá obľahnutá je kazarmi, a ponač ľud docela vyčicaný je, pekelní kazári tisnú sa k nám, a mární budú kresťanov ako aj tam.

V iných štátoch vydržiavajú porady a hľadajú prostriedky, s ktorými možno by bolo prekaziť šírenie alkoholizmu. Učenci, lekári a kňazi radia sa, ako by mohli ľud udržať od korhelstva? Zakladajú spolky miernosti, vydržiavajú v nich prednášky, vydávajú knižky a noviny v ktorých opisujú pustošenie alkoholizmu. Údovia spolku

zaviažu sa, že nebudú piť. Vo Švajci spolk «Svetlý križ» účinkuje chvalitebne. Údov aj v Nemecku má na statisice. V školách vyučujú obranu oproti alkoholizmu a škodlivosti jeho. Na obrazoch predstavujú korheľov v rozličných postavách, aby zhrozil sa opilstva ten, ktorý vidí vyobrazenie takéto. Zakladajú kaviarne, kde hostia zabávajú sa, ale len pri káve. Veľmi dobrý výsledok dosiahly s útulňami pre korheľov, kde núfa ich k priemyselným a hospodárskym prácam. Tak podobné znamenité povolanie majú detské spolky, kde deti vyučujú, jak škodlivý je alkoholizmus a povzbudzujú ich s dobrým príkladom, aby sa varovali opilstva.

Kde sme my od tohoto? Mimo kňazov, ktorí na kazateľnách bojujú oproti alkoholizmu, nikto nič nerobí, lenže kto si povšímne týchto? Na kolkých miestach robia tak ako v Koši, že korheľi aj v čas nedelny idú z kostola do krčmy, a pýtajú sa žida, či je to pravda čo farár kázal?

Keby vrchnosti spojili sa s kňazstvom, aj u nás mohla by sa stať zmena. Takto vyzerá v Uhorsku, ako keby štát obával sa zakročiť oproti krčmárom; bojí sa, že by umenšil s tým dôchodok. Či by to nebol väčší chosen, keby mal štát šanoblivých, zdravých, pevných, mierných a mravných občanov, ako keď k vóli pár stotisicom slobodne dovoľuje predávať otravu, z čoho postávajú priestupky, hriechy, núdza a všetko zlé, čo je spojené s opilstvom.

Napísali sme toto, aby sme znovu upozornili ľud náš, jaké nešťastie je preňho alkoholizmus. Prosíme, nech povšimnú si slová naše, ktoré zo srdca vyvierajú. Ak má cit, ak dá niečo na statočnosť, ak leží mu na srdci blahobyť jeho a svojich: nech zriekne sa opilstva. Nech obráti peniaze — ktoré vydá za otravu — na potrebné veci. Nech upotrebí čas, ktorý mrhá v smradlavých krčmách k práci. Nech nachádza zábavu v čítaní. Nech prisne koná povinnosti, ktoré vyznačil Boh preňho. Nech nezabudne, že len statočný a triezvý človek má hodnotu pred svetom, ten ale ktorý vála sa v bahne, zlorečí a robí svinstvá: hnuší sa každému.

Priatelia, ak veríte Boha, poslúchnite nás. Najmä deti varujte od opilstva, aby jednúc nepreklínali vás a nekryli hriechy svoje a núdzu svoju s tou výmluvou: to robíme, čo sme videli od rodičov, a na čo nás ony učili. *F.*

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecenstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti pride do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Kreštania kupujte len u kreštanov!

BESEDNICA.

Jeden «Traktát» zo slovenskej «Apologie»
Janka Chorľavého o duši človeka.

Ja sa s panským a vysokoučeným ľudom nezaobehám, ja mám obchod a rozprávky len s jednoduchým ľudom; ani som nie tak vysoko, široko a hlboko učený — čo mi je ani nie treba — ako tí mnohí mudrci ktorých umenie a vedomosti tak zdúvajú a nadúvajú, že od pýchy rylo svojego nosa proti Pánu Bohu hore vystrkujú a Jemu na truc sa vystatujú so svojim ľudským rozumom a hovoria, že krome tohoto sveta, ktorý vidíme a matáme niet nič iného, teda ani osobného Boha, ani večnosti a tým menej odplaty večnej, nasledovne ani trestov žalára večného pre takých poriadnych ľudí, ktorých ľudské zákony už na tomto svete tresú a pre samú ich statočnosť do žalárov zatvárajú alebo za krky na drevené fogaše vešajú.

A že ľudský rozum kroz svoje skúmanie nie len zákony prírody už lepšie pozná a aj lepšie využitkovať vie, ale aj to už vyskúmal, že čo Boh a jeho jednorodený Syn a cirkev povedali, že už viac nie je pravda!

Boh dal človekovi rozum, aby zkušal nie len prírodu a zákony jej, ale aby sa s ním učil aj Pána Boha poznávať, na kolko mu ten rozum postačuje; ponevác ale táto iskierka rozumu ľudského nepostačuje pri skúmaní tých vecí, ktoré rozum ľudský prevyšujú, preto Boh človekovi mnohé veci oznámil a zjavil, a chcel, aby sa človek s týmto uspokojil a sa spoľahol a rozum svoj na huncútstva nepotreboval, ale sa poddobil vyššiemu nekonečnému rozumu božiemu. Nuž ale človek to tak robí, ako to robil «Satanáš», ktorý nie len že sa v úmení svojom pyšno nadúval, ale ešte aj človekovi v raji natáral, že je to nie tak, ba nie je ani len pravda čo Boh povedal; nuž aj človek sa ľúbi nadúvať a seba do predku pred Pána Boha strkať, akuráte tak, ako «Satan» to spravil, pričom si ale aj prsti špatno popálil, nad čím na veky bude banovať, a keď vidí, že sa to už nijak viac napraviť nedá, hľadá si kamarátov u ľudí, aby aj tí tak pochodili, ako on!

Mnohí až nad mieru zbytočne vysoko-učení ľudia hovoria, píšu, ba aj v školách vysokých učia, že to čo katechismus a kňazi hovoria, ako Boh človeka a jeho dušu nesmrtnú v raji stvoril, že je to nie viac pravda a že na takéto bájky pre deti dnes žiaden vysoko, hlboko a široko učený človek viac už nič nedá, lebo ľudský rozum a veda to už tak ďaleko dovedli svobodným zkušmaním — a nie hatenie kroz zjavenie božie — že je to, čo vraj sv. písmo hovorí, nie pravda, žeby Boh bol mal vraj človeka a dušu jeho stvoriť — ale to je pravda, čo oni hovoria. A čo hovoria teda oni o človekovi a o jeho

duši? Hovorí a mnoho, aj o tom píš, že človek pochádza — nie z raja — ale z akéhosi urputného, veľmi prestarodávneho, skoro večného, na dne morského sa nachádzajúceho «šliamu», bahna a brečky na spôsob huspeniny — z čoho to má byť, to ani sami nevedia, snáď je to výkal a lajno z morských zvierat a rýb — a že z tohoto šliamu a brečky utvorily sa malé pšená a hrčky, ktoré sa počaly hýbať — ale kto ich pohýbal, to zase nevedia — a jedna k druhej sa pripojily a začaly sa vyvíjať tak, že za mnoho tisíc a tisíc rokov sa z nich vyvinula akási rastlina, a z tejto zase za mnoho tisíc rokov sa vyvinula potvora, podobná zvieratu, a z tohoto zase pomaly vyvíjalo sa zviera už úplné, na pr. opica a kocúr; z tých zase po mnoho tisíc rokov sa vyvinul človek, zo sameca pekný muž a zo samice ešte peknejšia žena a mladá nevesta s dlhými vlasmi, ale s krátkym rozumom.

Ja si to s mojim rozumom asi takto predstavujem: Svrab si už videl pravda? Alebo si ho už aj mal! Tu sa pri ňom najprv samé pšená objaví, samé guľôčky, ktoré sa tiež hýbu, lebo svrbia, až sa konečne všetky spoja a a sa slejú do kopy, a z toho sa vyvinie kôra, ktorú, keď by apatekár neprekazil so svrabovou masťou, kto vie čo by sa časom z toho aký zázrak vyvinul! Ja si toto učenie tých učených ľudí svojim rozumom asi takto predstavujem. Ty si to zase predstav, ako sa ti ľúbi, však máš rozum, nuž zskúmaj aj ty, len o to ťa prosím, aby si voľačo nesúceho a neforebného alebo snáď sprostého z toho nevyzkúmal.

My by sme teda dľa týchto vysokoučených ľudí našu «matriku» mali nie v raji ale v šliame a v brečke na dne morského, a náš pradedo by nebol býval Adam ale «opica» alebo «kocúr» — to iste sa nevie, teda môže byť, že bol aj somár pradedo takých učených! Keď ale človek pochádza z raja, tak ani duša jeho nie je nesmrteľná a na Boží obraz stvorená, vtedy aj táto musí pochádzať z tej urputnej blatovej huspeniny morskej, alebo z toho výkalu rybacieho na dne mora, teda duša takého vysokoučeného je len taký rybáci mechúrik s povetrim nadutý, na ktorý puchor keď skočíš, vystrelí, povetrie teda aj duša s ním vybahne a ztratí sa v povetrí. Takúto rybaciú dušu z ryby zvanej «vizina» krémári potrebujú na čistenie nie «rozumu» ale na čistenie vína, a kuchárky ku huspenine rybacej alebo aj kuracej. Kam príde teda takáto duša učených ľudí, keď ju rozpučí a ona vystrelí a povetrie z nej zuteká a kožu alebo futrál jej kuchárka zahodí a kočka ju zožerie? Príde odkiaľ pochádza, zase len do výkalu a do povetria, lebo vieš, že dľa fyziky v tomto svete sa nič neztráti.

Ponevadž ale opravdová ľudská duša myslí, čo zviera nemôže, tým menej to môže taká rybacia duša myslieť; nuž tu si učení ľudia pomohli tak — lebo oni nechejú aby mal Boh «recht» a «pravdu» — oni hovoria, že myšlienky sú nič nie iného ako «fosforescencia». Čože je to zase aký helement? — pýtaš sa ma. — To je vysoký výraz múdrych ľudí, to nerozumieš, ale ja to názorne tebe vysvetlím.

Keď večer ideš spať, a zhasneš lampu a jestli máš vlhký paklik siriek na stole, nuž vidíš, jako z nich vychodí a tle jasný, modrastý dym, ktorý svieti. To je ten fosfor na tých sirkových hlávkach! V modzgoch ľudských je tiež vraj taký fosfor, ktorý tle a ustavične sa kadi, a to je tá «fosforescencia» alebo tie myšlienky človeka. Teda, kto mnoho myslí, ten má aj mnoho toho «fosforu» nie na hlave ako sirka, ale v hlave, v modzgoch, a kto nič nemyslí, tomu už ten fosfor vyvetril z modzgov, ako gáfor. Fabrikanti na sirky majú mnoho fosforu, a preto aj mnoho myslia a praktične myslia, lebo z tých malých dreviek, s akými si ľudia zuby šparajú a ich potom zahadzujú, fabrikanti siriek bohatnú a tisíce majú. Kým mnohý drevokupec celé hory brvien nakúpi a plte brvnové po Váhu do Veči vezie a s bankrotiruje a snáď na mizinu vyjde, lebo že cena dreva upadá — vtedy on má menej fosforu v modzgoch a nemyslí tak, ako sirkový fabrikant, ktorý miesto brvien, šparáky na zuby predáva.

S takýmito mudrcami sa ja dišputovať nejdem a ty tiež nie! S nimi nech sa dožúvajú tí, ktorí sú na poriadok učení, takzvaní doktorí theologie. Tito majú k tomu spôsob, oni vedia aj hebrejsky, aj chaldejsky slabikovať, sú tiež učení o božských vedách vysoko. Pre nás ale jednoduchých ľudí stačí aj apoštolské vyznanie viery: «Verím Boha Otca všemohúceho, stvoriteľa neba i zeme» — toto rozumieš pravda? Jestli by si ale žiadal predsa spisy týchto doktorov theologie čítať, by si veru z toho málo alebo nič nerozumel, lebo si sa predbežne neučil také vedy, ktoré sa učil taký doktor; chudobným sa evanjelium ohlasuje a toto nenadáva, to je aj srozumiteľné, a preto pri čítaní spisov takýchto doktorov theologie by si tak pochodil, ako som ja raz pochodil s muzikou. Do jedného biskupského kostola prijala kapitula jedného skrz a naskrz, z vonka a z vnútra «muzikálneho» a «virtuózneho» ako to menujú tí, ktorí sa muzike rozumejú — teda výborného organistu a «regenschóra». Celá kapitula aj so mnou bola náramne všetečná, ako nás ten «muzikálny» direktor muziky prekvapí! Začal hrať a spievať «Lamentácie Jeremiášove», ale to sa veru ani mne, ani kapitulníkom nezdalo, ba poviem že neľúbilo. Pýtam sa môjho kamaráta, ktorý bárs aj nebol chudý, ani dlhé vlasy nemal, ani okuliare, ba ani tak nevyskakoval ako pojašený, keď spieval, ale zato bol predsa tiež «muzikálny», žeby mi povedal, čo je to muzikálne teda, keď sa nám to toho direktora tak neľúbilo? On mi odpovedal, že «muzikálne» je to, čomu sa tí kapitulníci nerozumejú. Teda som bol tam, kde aj predtým. My ľudia z dediny, a kapitulníci tiež pochádzajú z dedín — sme navyknutí na jednoduché «árie» a «nóty», ako na príklad «Žalo dievča, žalo trávu, hej neďaleko Temežváru,» peknejšia to iste nóta, ako keď «muzikálni» a «virtuózni» direktori sto ráz opakujú: «Gloria, gloria!» alebo «Regni ejus non erit finis», a ešte si k tomu aj s huslami prisviedčajú, že «jest» non eris finis a potom s tým darmo kapitulníkov pajedia, a ja vždy musím zutekať preč, keď tak ustavične plašia, že non erit finis, že neprestanú! Držia sa teda en tej jednoduchej «nóty»: «Verím Boha Otca všemo-

Pápeža do operadlovej stolicy uvádzajú jeho lekári.

húceho, stvoriteľa nebe i zeme», to nemá toľko kolomutiek a háčkov, ako tie vysoké vody, a nemusíš sa toľko pajediť nad vysokou múdrosťou, čo ani nerozumieš, ako tí kapitulníci sa tej muzike nerozmeli.

Slovom, ty veríš, že duša tvoja, tvojej ženy a tvojich dietok, sú na boží obraz stvorený nesmrteľný, živý duch, za ktorého Vykupiteľ toľko podstúpil, aby mohol byť na veky spasený, — aj to vieš, že sv. mučedníci veru by sa neboli dali ľahko trápiť, mučiť a zabíjať, keďby neboli bývali presvedčení, že duša ich je obraz Boží! A missonári tiež nejdu medzi divých, rybacie, mechúrkové duše vyhľadávajú, ale živé nesmrteľné. Ži tak teda, ako kresťan, aby sa duša tvoja navrátila do lona Stvoriteľa, odkiaľ aj vyšla. Ty nechceš pravda, by teba a tvoju ženu držali za potomka opice alebo kocúra, a deti tvoje za opičence a kočšatá, a dušu tvoju za rybaci puchor, ale chceš byť, ako človek, ctený a vážený! Drž sa ako človek, kresťan katolík, a nie ako pohan. Jestli si ale už vykrmeným sedliakom a mrzí ťa už tiež na večnosť myseľ, lebo tvoj «tuk» a «sadlo» nenie snáď poriadnym spôsobom nagaždované, a chceš sa k tým vysokoučeným pánom, nielen v šatách, ale aj v mravoch prirovnávať, a myslíš si, že farár «just» nebude mať «recht», a že ty chceš mať na «truc» Pánu Bohu mechúrkovú dušu rybacú, ktorú keď smrť rozpučí, neostane z nej na veky nič, a že chceš o nesmrteľnej duši vedieť toľko, čo tvoj kocúr, ktorý na tvojej peci sedí a so svojim gajdovaním tebe prisviedča, že ho to ctí keďže sa do jeho rodu pripočítuješ, nuž ja

nedbám, ale to si zapamätaj, že za krátký čas, sa len tu môžeš rozprestierať, že duša tvoja ta príjde, kde dľa slov Spasiteľa bude plač a škripanie zubov od boľosti a od zúfalstva a že to sadlo a tuk sa ti roztopí a na tebe chytí a na veky bude na tebe horeť aj s tými rybacími dušami tých učených pánov, ku ktorým si sa prirovnával. Ja to ale teba na žiaden pád neprajem, ale sa za teba pomodlím, aby si si vedel vážiť a cenit tvoju jediná dušu, ktorá má toľkú cenu, akú cenu má Vykupiteľova najsvätejšia krv. Rozumel si to dobre?

Pomodli sa aj ty za mňa, keď chceš, a keď nechceš, nemusíš, ale viem že po šušky sa len pomodlíš!

S Bohom.

Janko Chorlavý,
sedliacky apolog.

CHÝRNIK.

Arciknieža Jozef v Novom Meste nad Váhom. Pre povodeň až teraz dostali sme zpravu, že arciknieža Jozef, hlavný veliteľ honvédstva, dňa 14. t. m. bol v Novom Meste nad Váhom obzrel nitriansky 13. a trenčiansky 15. honvédske pluky, ktoré teraz na okolí Nového Mesta

a Čachtice majú manévry. Arciknieža s veľkou sústrasťou dopytoval sa na tie škody, ktoré zapríčinil rozvodnený Váh a povedal, že aj sám len hodnou okľukou mohol sa dostať do Nového Mesta. Arciknieža držal prehliadku nad honvédmi, s ktorými bol veľmi spokojný a ich opätovne pochválil.

Kráľova vnučka. V Ružomberku letujúca vnučka nášho kráľa Alžbeta Seefriedova minulé dni pobzerala si škody zapríčinené rozvodneným Váhom a potom uvedomila svojho sarého otca, kráľa, že v jakom smutnom položení nachádza sa obyvateľstvo mesta Ružomberka. Jeho veličenstvo kráľ následkom tejto zprávy päťtisíc korún poslal na podporu vytopencov. Mesto Ružomberok pod vedením tamojšieho farára-opáta dr. Antona Kurimského vyslalo deputáciu ku barónke, aby sa jej poďakovalo za dobročinnosť.

Rodina arcikniežata Fridricha v Tatrách. Arcikňažna Izabella došla z Prešporku do Dolného Smokovca a složila sa vo ville «ku lastovičke.» Arciknieža Fridrich len neskôr príde za svojou rodinou, ktorá za viac týždňov ostane v Tatrách.

Moc peňazí! V Hornom Uhorsku toľko peňazí pričádza z Ameriky, že ich v sporiteľniach už ani prijímať nechcú, bo ľud vypláca svoju dlžobu a tak nemajú ich komu požičať. Mnohé sporiteľne pospolu znižujú úroky na 5, 4¹/₂, 4% od vkladov, dlžníci oproti nemôžu sa s tým pochváliť, žeby im boli znížili úroky od požičiek. — Vyzývame preto našich predplatiteľov, že keď úroky v spo-

riteľňach platia, aby sa o jejich zníženie uchádzali. — Hja, heslo sporiteľní je: «Veľké platy a veľké dividendy (podiele)!»

Chýry Spišskej Magury. Dunajec bol následkom premnohého dážďa tak vysoký, ako už mnohé roky nie, medzi Tieninami bola voda asi na dve siahy vysoká, popri Dunajcu nebolo možno do Sčavnice ísť. Šromovce zase vo vode stáli. V Bialke sa jeden furman, ktorý fridmanského notára vozil, utopil; málo chýbalo, že sa aj notár neutopil, len s veľmi veľkou biedou sa akosi vyslobodil. — V Starej Vsi tak veľká voda šla, že jeden most zobrala aj inú väčšiu škodu porobila. — V Nedeci dňa 13. júla hrom jednu ženu zabil.

Nové kolký. Finančný minister Lukács oznamuje, že od 1. októbra tohto roku prídu do obehu nové kolkové marky, a síce po 26, 38, 64 h., 1 kor. 20 hal., 1 kor. 88 hal., 2 kor. 50 hal. a 3 koruny. Terajšie kolký budú platné len do 31. októbra t. r. Od 1. novembra do 31. decembra môžu sa zameniť za nové.

Ladovec pustošil dňa 13. júla v Spišskej Belej, už druhý raz toho leta, škoda je značná.

Strajkujúci ženci. Na székelyhidskom statku grófa Stubenberga a na iných panstvách socialistami pobúrení ženci, ktorých je asi 3000, začali strajkovať. Ženci žiadajú desatinu a stravu. Hlavný slúžny, pretože sa bolo možno obávať výtržností, pýtal z Veľkého Váradu vojsko.

Vezuv sa opäť hýbe. Od počiatku tohto mesiaca, ako z Neapolu oznamujú, Vezuv opäť silne účinkuje. Najsilnejší výbuch bol dňa 2. júla, keď sopka vyhodila zo seba obrovské množstvo lávy, ktorá potom spadla na päťsto metrov od krátera. Nedávno vyslanec mesta Palerma barón Bagnosco trochu bližšie tračil prísť ku kráteru ako bolo slobodno a vulkán práve vtedy začal chrliť lávu, ktorá barónovi nebezpečne popálila tvár. Na okolí Vezuva ležiace obce vystavené sú vážnemu nebezpečeniu.

Nová rybárska spoločnosť sa utvorila v popradskej doine vo Spiši. Za cieľ má: pestovanie a rozmnožovanie rýb v rieke Poprad a v jeho pobočných vodách. Sidlo tej spoločnosti je mesto Kežmarok.

Návšteva kúpeľov. V Piešťanských kúpeľoch posiaľ bolo 3603 hosťov. Asi päťdesiat percentov hosťov prišlo z cudzozemska, čo je najlepším dôkazom toho, že kúpele majú veľký chýr aj v cudzozemsku.

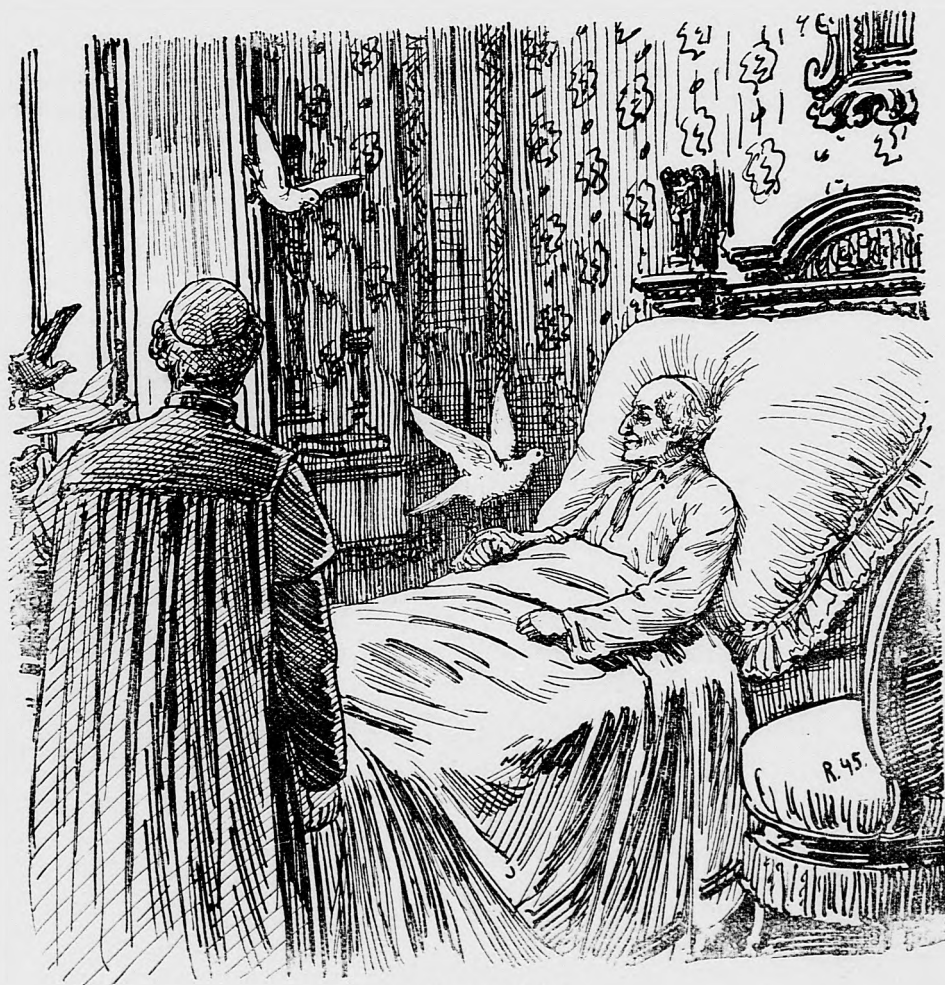
Zabil ich hrom. Z Levoče píšú, že v chotári obce Nedec vo Spiši udalo sa tieto dni veľké nešťastie. V chotári obce vypukla veľká búrka a nádennička Jánova Borišáková,

ktorá práve pracovala na roli, s malým dieťaťom pri prásach utekala pred búrkou domov. Ako šla po ceste, naraz udrel do nej hrom a zabil ju aj s dieťaťom. — Vo Veľkých Šuranoch — ako z Nitry píšú — udalo sa tiež podobné nešťastie. Jedna 18-ročná deva ukryla sa pred búrkou do jedného kríža obilia, do ktorého náhodou udrel hrom a devu usmrtil.

Pápež a holuby. (Vyobrazenie jeho nižšie podávame.) Istý nemecký časopis sdeľuje jedon veľmi milý príbeh, ktorý sa udal tieto dni so svätým otcom, ležiacim na smrteľnej posteli. Svätý Otec Lev XIII. keď bol zdravý mal v obyčaji, že pri otvorení okna krmil holubov, ktorí mu prileteli ku oknu. Teraz, keď pápež už ležal chorý, pred niekoľko dňami holuby opäť obletovaly okno a najdúc ho zatvorené, jedon holub zatrepal krídlami na sklennú tablu okna. Nemocný svätý Otec to zbadal a hneď dal otvoriť okno. Holub na to vletel do pápežovej izby a sadol nemocnému na posteľ, nemocnému pápežovi ihraly v očiach slzy a veľmi sa radoval návšteve milého vtáčata. Zaiste mu prišli na um minulé časy, keď ešte pri okne mohol krmievať svojich milých vtáčkov. Z inej strany ale v tomto zvestovateľovi mieru videl pred sebou oznamovateľa večného pokoja.

Nazpät do cirkve navrátil sa Pavel Száz, strážmajster. Predtým bol kalvínom, teraz ale dňa 16. tohto mesiaca navrátil sa do lona cirkve rímsko-katolíckej.

Zdravotný stav hlavného mesta. Mestský hlavný

Pápežove holuby.

lekár na poslednom zasadnutí administratívneho výboru oznámil, že zdravotný stav hlavného mesta behom minulého mesiaca bol úplne prajný. Klesol nielen počet smrtných pádov, lež aj počet nákazlivých nemocí. Minulého mesiaca narodilo sa 1844, zomrelo 1192 ľudí. V budapeštianskych nemocniciach liečili 9500 ležiacich a 14.300 chodiacich nemocných. V útulňach pre ľudí bez prístrešia dostalo prichylok 21.505 mužských, 2078 ženských a 153 detí.

Štatistika s mesiaca mája. V mesiaci máji toho roku narodilo sa 59.567 detí, zomrelo 42.980 ľudí, tedy obyvateľstva pribudlo o 16.587 duší. — Sobášov bolo v máji tiež menej než lanského mája asice o 1600 párov. V čarokrásnom tohoročnom máji v celej uhorskej ríši rozsobášilo sa 14.423 párov, z tohto na Horvatsko a Slavansko pripadá 1542 párov, z tohto 1492 bolo miešaných manželstiev, medzi kresťanmi a židmi ale uzavreno bolo v máji 47 manželstiev. Z tých 19 pádov bolo takých, kde bola mladucha židovského vierovyznania a 28 takých, kde bol žid mladoženích. Z týchto len v 15 pádoch sa dohodli ohľadom náboženstva detí asice v 9 pádoch na kresťanskú, v 6 pádoch ale na židovskú stranu.

Katastrofa uhorských vystahovalcov v Amerike. Dľa zpráv a dopisov, ktoré nám došli, v štáte Virginia udalo sa veľké železničné nešťastie pri ktorom prišlo o život mnoho rakúsko-uhorských vystahovalcov. Do osobného z New-Yorku do New-Orleansu jachajúceho vlaku pri Charlottenville vrazil jedon nákladný vlak. Rušeň nákladného vlaku celkom dolámal posledný vozeň osobného vlaku v ktorom sedelo viac uhorsko-rakúskych vystahovalcov. Osobníctvo rušna prišlo o život. Zpod dolámaného vozňa vytiahli 27 mrtvých a 20 ťažko ranených. Strojvedúci sošalil a ušiel do hory.

«**Kochbuch für Zuckerkrankte**» (Kuchárska kniha pre chorých na cukrovú nemoc). Najskvelejší dôkaz prednosti tohoto dieľa vydaného Herminou Gilgen javí sa v tej okolnosti, že pomerne v krátkom čase stalo sa aj druhé jeho vydanie potrebným. Toto, ako sa v predmluve poznamenáva, dľa najnovších zkuseností rozšírené a opravené vydanie možno všetkým chorým čo najvrelšie odporúčať. Kniha táto zaiste prispeje k tomu, aby sa proti tejto trápnej chorobe so skvelým výsledkom bojovalo, o čom jesto aj v predmluve upomienka. Pekne vystavené dielo toto dostať v každom kníhkupectve za 4 koruny.

Telegraf okolo sveta utvoril sa otvorením nového podmorského kabelu, ktorý Spojené Štáty Amerikánske

postavily v Tichom oceáne čez Honolulu a Guamu až na Filipínske ostrovy. Predseda kabelovej spoločnosti, Mackay, zaslal prvý telegramm na adresu predsedu Roosevelta. Telegramm bol pustený okolo sveta a za desať minút bol na svojom mieste v New-Yorku.

Bebel dedičom. V mnichovskej nemocnici zomrelý bavorský lieutenant Kolmann poručil Bebelovi, známemu vodcovi nemeckých socialistov, 400.000 mariek.

Primnoho učbárov. Na učbárske stanice pri gymnáziách, realkách a kupeckých školách hlásilo sa tohoto roku toľko diplomovaných učbárov, že sotva dvanásť čiastka z nich dostane miesto.

Uvedomenie. Správa uhor. štátnych železníc oznamuje, že na považskej železničnej dráhe započala sa opäť premávka a železničné vlaky chodia bez prekážky počnúc od Galanty až po Považskú Bystricu.

Púť do Lurdu a Paray-le-Morialu, v jubilárnom roku pápeža Leva XIII-ho 1903.

Z viac strán mňa požiadali bych aj toho roku viedol nábožnú púť do Lurdu.

Odhodlal som sa tedy k tomu, že povediem púť nasledovne:

Odchod zo Šaštína **27-ho augusta**, návrat **11-ho septembra**.

Smer cestovania: Viedeň, Innsbruck, Bucks, Einsiedeln (zástav), Arth, Luzeva, Bern, Ženeva, Macon, Paray-le-Monial (zástavka), Lyon, Tarascon, Certe, Toeclose, Lurd (4 dni a 4 noci), Tarb, Certe, Lyon (zástavka), Ženeva, Curych (zástavka), Buchs, Innsbruck, Viedeň.

Ceny pre pútníkov: I. trieda 470 korún; II. trieda 350 korún; III. trieda 210 korún.

V cenách týchto je zahrnuté:

1. Cesta z Prešporka a naspák.
2. Celé zaopatrenie na zástavkách a v Lurde.
3. Bývanie a dôvoz k železnici a od železnice.

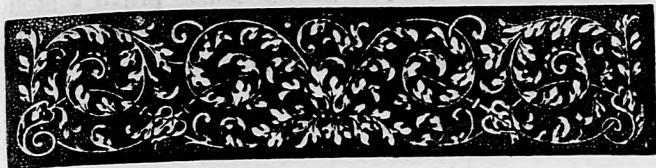
Prihlášky prijíma duchovný vodca *Jozef Škarda*, prepoš a dekan-farár v Šaštíne (Sasvár, Nyitra megye) do 1. augusta, ktorý na žiadosť obšírnejší program pošle. — Ku prihlasu pripojiť treba 20 korún, ostatné do 15-ho augusta. — Prosím o čím rýchlejšie prihlásenie.

Sláva nepoškvrnenej blahoslavenej P. Marie!

Sláva božskému Srdcu Ježišovému!

Jozef Škarda, prepoš a dekan-farár.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utca 2. (svoj dom)**. Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do poly ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých po- bočných výdavkov môže si splatiť. — Ústav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-tovej požičky bez všet- kého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatí. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

DOPISY.

Lutiša.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Veľavážený Pán Redaktor!

Ráče byt tak láskavy, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krešťane» uverejniť.

Úprimné slovo k rodákom.

Väčšina pokolenia ľudského je chudoba, ktorá ale vládne bohatstvom nebeským, ktoré je v chrámoch božích složené. Tu v týchto skladoch nebeských pokladov kto chce a má úprimnú vôľu, môže za chvíľu zbohatnúť. Boh je síce všade prítomný, ale predca najradšie sa zdržuje pri pokladoch svojich, ktoré každému, kto jeho miluje a jemu slúži, milerád udeľuje. Áno, Pán Boh v kostoloch najradšie prijíma jemu patriacu úctu a podľnú službu od ľudí, ktorých on potom nebeskými pokladmi obohacuje. Jak teda sú šťastliví tí ľudia, ktorí majú svoje krásne chrámy Božie, kde tak ľahko môžu svoju dušu ozdobiť pokladmi nebeskými? Áno, to krásne náradie kostolné tým viacej povzbudzuje srdcia k Bohu, čím lepšie zodpovedá cieľu svojmu, a čím je peknejšie zriadený kostol, tým viac rozhojňuje sa pobožnosť, ktorá preráža nebe a odtiaľ prináša sladké ovocie pre občerstvenie chudobného ale nábožného ľudu.

V Lutišiaci chudobní, ale nábožní veriaci — jako to už známo je — stavajú kostol, a bárs hotoví sú i tie najväčšie obete k cieľu tomuto priniesť: predsa nie sú vstave všetko to zaopatřit, čo sa požaduje. Preto s dovolením vysokého Ministerstva vnútorných záležitostí pod č. 44388—903 III/b. a s vrelým odporúčaným vrchnosti biskupskej pod č. 249 zaviedol zbierku milodarov pán farár *Ján Greben*, ktorý pomocou týchto dobrých noviniek «Krešťana», a vážnou podporou nášho obľúbeného pána pátra *Zaoska* dovčul asi 500 korún vybral, znovu o pomoc volá. Veď čo je proti 12.000 korunami 500 korún? ...

Nábožní rodáci! 160 chudobných rodín, ktorí v potu tvári vyhľadávajú svoj chlieb, napomáhajte, bo nie sú vstave toľké peniaze složiť. Udržanie kat. školy stojí ročite 1000 korún; a predsa ju neodovzdá štátu.

Strach obklučuje nás a úzkosťou sa naplňuje srdce naše na pomyslenie: odkiaľ vziať peniaze, keď len aspoň kolko-toľko chceme ozdobiť nový tento chrám Boží.

Ešte ráz z hĺbín srdca prosia chudobní farníci lutišskí o almužnú. Kto tedy vládze, nech obetuje; Pán Boh to hojne odplatí. Dobré skutky milosrdenstva sú naznačené v nebeskej pokladnici, odkiaľ každý Bohumilý človek obohatený bude.

Poučeno-zábavnivé knižočky sú ešte vždy k dostaniu

asice: «Tridsaťročné jubileum» a «Odrobinky svatby kany galilejskej» od pána pátra *Zaoska*, ktorý ich venoval na zariadenia kostola a na oltár sv. Antona, ktorý bude vystavený pamiatke jeho. Farský úrad vďačne prijme predplatok taký, jako sa komu páči.

Nech si neľutuje žiadon tých pár halierov poslať na chrám Boží, ktorý chupoba s pomocou chudoby vystaví, A Vy drahí v Kristu bratia, pre česť a chválu Božiu Vás ponížene prosím: zaujmite sa aj Vy, pomáhajte chudobe veď ten nový kostol bude svedkom dobrosrdečnosti ľudskej. Svätý Anton, tento veľký Divotvorca nech nám je na pomoci v tomto našom predsavzatí, že by sme mohli Otcu nebeskému slušný dom Boží vystaviť, a v ňom za všetkých dobrodincov sv. obetu mše svätej obetovať. Milodary sa posielajú budto na farský úrad, alebo na pána farára *Ján Greben*, *Lutissa* u. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye).
Jano z budy.

Žilina.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie týchto riadkov v našom obľúbenom «Krešťane».

Po čom sme my, verní synovia ľudovej strany srdečne túžili, to sa aj uskutočnilo dňa 9-ho júla 1903. v Žiline.

Agilný vodca ľudovej strany pán dekan *Demeter Gyurcsánzsky*, povolal k predporade všetkých priateľov ľudovej strany, ktorí hlasu jeho posluchli a vo veľkom zástupu sa aj shromaždili.

K sláve ľudovej strany naznačíme jejich mena, aby každý statočný človek sa presvedčil, že v trenčianskej stolici ľudová strana žije, a časom isto víťazstva dôjde.

Prítomní boli zo svetských: dr. Emil Gyuriss, advokát čačianský a dr. *Ján Brežný*, advokát žilinský; z organizatorov a učiteľov. Bohužiaľ len jeden, asice *Štefan Čajda* z Rakovej. Kde zostali učiteľia žilinskí a z okolia? Nado všetko učiteľia škôl cirkevných?

Neodsúdime ich vopred, lebo myslíme, že k najbližšej porade dôjdú.

Jestli sa k ľudovej strane neprijoja, povieme ľudu, v ktorých má dôverovať a v ktorých nie. Z cirkevných boli: *Jozef Badik*, farár skalitský; *Karol Baroš*, farár rajecký, bývalý kandidát ľudovej strany vo volebnom okrese žilinsko-rajeckom; *Štefan Beniač*, administrátor oščadnický; *Jozef Bezák*, kaplán; *Ludvik Blažek*, administrátor prívaldský; *Andrej Buček*, farár orechovský; *Jozef Buday*, kaplán; *Pavel Čiřko*, kaplán; *Imrich Čajda*, farár hričovský; *Juraj Czeizel*, dekan trenčianský; *Karol Czivány*, farár ochodnický; *Augustin Feitscher*, kaplán; *František Filkorn*, kaplán; *Jozef Gáli*, dekan žilinský; *Ignác Gašparec*, farár neslušský; *Juraj Gramantik*, farár prečinský; *Demeter Gyurcsánzsky*, dekan a farár zakopecký (kandidát vo volebnom okrese čačianskom); *Pavel Gyurinik*, farár belanský; *Štefan Kapallay*, dekan a farár teplčský; *Ján Krasznýánzsky*, kaplán; *Štefan Krautmann*, aplán; *Pavel Kuna*, kaplán; *Julius Lonszky*, farár tur-

zovský; Andrej Majer, kaplán: Ján Mihályfi, administrátor visolajský; Pavel Pálfi, dekan a farár povážsko-bistrický; Ján Pelemann, farár terchovský; František Podivinszky, opát a farár žilinský; Štefan Rényi, farár dubodielský; Gejza Schmid, kaplán; Koloman Szmda, dekan a farár novomestský; Jozef Steskal, t. kanonik a farár predmierský; Jozef Teselsky, dekan a farár z Veľkej Bitče, b. kandidát vo voleb. okr. Veľko-Bytčianskom; Jozef Turček, dekan a farár domanišský; Anton Turčín, kaplán; Julius Ludvig, farár bošácky; Edvard Tvrдый, farár kollarovický; Ignác Tvrдый, prepoš a farár čačiansky; Jozef Tvrдый, administrátor liethavský.

Niektorí, ačkoľvek blízko bývajú, snáď pre nepohodlný čas neprišli, ufame si ale, že k prvej porade dojdú.

Porada započala sa o 2 hodine po obede, vo farskej dvorane veľk. pána opáta a farára žilinského Františka Podivinszky.

Keď sa porada započala, už tam bol prítomný aj dr. Alexander Ernstz, vyslanec ľudovej strany. Sedel tam aj hlavný slúžny žilinského okresu Julius Rudnay. Ako a prečo tam prišiel nevieme, jedno ale skúsil a liberálom povedať môže, že ľudová strana je v Trenčiansku ohromná.

Ponajprv Demeter Gyurcsánszky za čestného predsedu navrhol Jozefa Steskala a za zápisníka dr. Emila Gyuriša advokáta, čo všetci hlučne prijali.

Predseda Jozef Steskal soznal, že vždy je oddaný stáť u kolisky ľudovej strany, a že on už iného smýšľania, ako ľudového, ani byť nemôže.

Potom prehovoril k shromaždeniu Demeter Gyurcsánszky, so slovami braterskej lásky a s mimoriadnym oduševnením o zásady ľudovej strany.

Pred rokom — rečnil — v novinách «Nyitramegyei Szemle» vyzval som bratov a všetkých so zásadmi ľudovej strany spolusmýšľajúcich k porade. Prvé ale toto moje vyzvanie zostalo neplodné. Tohoto roku znovu som k porade volal bratov, a nie darmo, lebo hľa tu sme takmer všetci smerodajní, aby sme sa v jeden tábor sriadili, aby sme v trenčianskej stolici utvorili opposíciu proti vládnej strane, opposíciu ľudovej strany, a týmto spôsobom inaugurovali (započali) kresťanskú politiku.

Potrebné je, aby sme z cesty mužského presvedčenia čo plní mužovia sa spojili a práva biedneho ľudu zastali.

V tú chvíľu vkročil do izby barón Ivor Kaas, ktorého prítomní hlučne privítali.

«Všetkým prítomným — pokračoval Demeter Gyurcsánszky — vďaka a česť, že na slovo jedného dedinského kňaza ste sa shromaždili, aby sme svetu ukázali, že žijeme, že od politického boja zvrátiť sme sa nedali.»

Ešte jedno! Či som mal dostatočnú príčinu vás sem zvolať? Áno, čas je, aby sme k boju povstali, aby sme právo ľudu zastali, lebo povinní sme k tomu my, synovia stolice trenčianskej, by sme ľud bránili, práva jeho šliapať nedali. Ja som toho presvedčenia, že nikto si to nevšímne, či mu liberálna ruka hrozíť bude, ešte menej, že by kto s liberálmi bratričkoval a o stisnutie ruky liberálnej túžil.

Dožili sme sa toho, že liberáli každé právo v stolici za svoj majetok pokladajú. (Politici árendátori volal volakto). V stoličnom výbore nenie dostatočne ľudová strana zastúpená. (Haňba!)

Keď sme posledný raz volily výborníkov stoličných, len pactum s liberálmi nám dopomôhol k niektorím. (To nebudeme trpeť!)

Či ale táto defenzívna politika je dostatočná? (Nie!)

Čo činiť? Jestli sme nie sriadení, ktoré práva sme vstave zastat?

Áno, tu verejne sa vyslovím, my sme mnoho strátili z tej oduševnosti, ktorou sme 1896 roku bojovali. (Tak jest!)

Keby sme boli bývali jedného smýšľania, po dnes aspoň niektoré práva by sme boli vydobili.

Čo je tomu príčina? Jedine to, že sme nie sriadení, a preto na bok s výhodami (so štréberstvom kňazským volal jeden horliteľ), na stranu s každým takým skutkom, ktorý in radice (v koreni) ľudovú stranu a charakter mužský na posmech vyvádza.

A preto spojme sa, sriadme sa, dokážme, že sme tu, ako mužovia neodvislého smýšľania, ukážme neprajníkom našim, že my práva biedneho nášho ľudu zastat chceme a vieme!

A tak s láskou a s poníženosťou vás prosím súdruhovia milí, složme tu dnes základ sriadenia ľudovej strany, voditeľkiňou nech nám je oduševnenosť, čoho následkom bude, že o pár týždňov sriadenej ľudovej strany zástava k budúcemu víťazstvu plápolat bude!

Keď Gyurcsánszky reč svoju dokončil, zo všetkých strán ho vítali a živili.

Potom prečítal predlohy predporade:

1. Po celej trenčianskej stolici prijíma sa idea sorganisovanie ľudovej strany;
2. S 12 (neskôr s 16) údov pozostávajúci výbor složí stanovy;
3. Ľudová strana musí mať svoje politické noviny (týždenník);
4. O dva týždne svolá sa valné shromaždenia;
5. Ľudová strana trenčianskej stolice spojí sa s centrálnou kanceláriou ľudovej strany v Budapešti.

Predlohy boli prijaté a Gyurcsánszky ešte zvolal: Dixi et salvavi animam meam; (V slovenčine asi toto: Povedal som a spokojné je moje svedomie.)

Jozef Steskal predseda predlohy za prijaté vyhlásil.

Potom barón Ivor Kaas povedal vzbudzujúcu reč a prítomných za zásady ľudovej strany oduševnil.

Slová Kaasa na každého tak dojímavé boli, že kde sa len obrátil, všade ho vítali a za príchod mu ďakovali.

Posl. Ernstz upozorňuje údov na dve veci asice:

1. aby vždy prítomní boli vodcovia pri popise voličov,
2. aby do obecného výboru len ľudákov volili. Spomenul, že v jeho volebnom okrese je 27 rychtárov ľudových, a len 6 nie ľudových. (Osvieť ich Bože!)

Údovia výboru sú: Jozef Teselsky, Bálint Chocholus, Demeter Gyurcsánszky, Koloman Smida, dr. Ján Brežný, Jozef Gali, Juraj Gramantik, Štefan Krautmann, Karol

Baross, Ludvík Blažek a Jozef Turček. — Doplňujúci údovia: Juraj Czeizel a Andrej Buček, predseda a zápisník.

Jozef Steskal peknou rečou zavrel predporadu, prítomných za ľudovú stranu oduševňuje, Kaasovi a Ernesztovi za príchod ďakujúc.

Takto sa skončila predporada ľudovej strany.

Úfame, že prvé valné zhromaždenie bude veľkolepé, že každý verný syn ľudovej strany, tak svetský ako cirkevný tam bude! Nech žije ľudová strana! S.

Krešťanský robotnícky spolok v Szombathelyi.

Krešťanskí robotníci, buď Bohu chvála, chytajú sa rozumu a začínajú sa organizovať proti beznáboženskej a židmi vedenej sociálnej demokracii. Je tomu sverchovaný čas. Páni socialistickí vodcovia, ktorí sa veľmi radi chvastajú, že jedine oni nosia na svojom koširovanom srdci záujmy robotníctva, krem toho, že za vydrukované krvopotné groše chudobných robotníkov struhajú veľkých pánov, statočných viere svojej verných robotníkov využívajú ešte k takým pohybom, ktoré nestoja v žiadnom súvisi s dobrobytom robotníkov, lež podporujú len snahy slobodných murárov a židov, ktorí chcú zničiť všetko náboženstvo, predovšetkým ale cirkev katolícku. Dost bude pripomenúť len našich peštianskych Jakubov, ktorí by si u nás tiež radi zahrať na francúzskych socialistov v prenasledovaní cirkve. Mnohí ubohý robotník sa len naraz zbadá, že veď židovskí socialisti vedú ho do boja proti vlastnému svedomiu a proti samému sebe. Toto krešťanských robotníkov priviedlo k tomu, aby Jakubov sociálnej demokracie nechali byť Jakubmi a medzi sebou organizovali krešťanskú sociálnu stránku. To urobili minulej nedele statní robotníci mesta Szombathely. Pánom «socialistom» (ktorí euclajú poslednú krv ubohého robotníctva) sa to pravda nepáčilo, preto aby krešťanským vec pokazili, na ten istý deň oznámili v Szombathelyi aj oni shromáždenie, na ktorom mal rečnúť aj ich arciprorok Desider Bokányi (tiež z národa vyvoleného). Viete ten, čo to ráz v Budapešti ukazoval tú vyfrndženú exmníšku. No szombatheľské krešťanské robotníctvo nebolo zvedavé ani na buchanyiny Bokányiho, ani na shromáždenie socialistov. Na zakladajúcom shromáždení krešťanského robotníckeho spolku súčasťnilo sa vyše tritisíc duší robotníctva s celého okolia, na schôdze socialistov ale asi 300 ľudí, medzi nimi pravda hromada židov, ktorých aj pán Bokányi nechal v kaši, lebo nepovažoval za hodné prísť k tejto špetke privržencov. Shromáždenie krešťanských robotníkov podarilo sa znamenite. Predsedom shromáždenia bol advokát dr. Eugen Herényi, rečníkom redaktor Karol Huszár. Robotníci sa hromadne zapisujú do spolku. Slovom socialistom v Szombathelyi základne podkúrili. Ale ich aj ide poraziť od zlosti. Akože by nie, veď týmto prichádza koniec židovskému gšeftareniu a začiatok prebudenia delníctva krešťanského. Sláva našim!

Oznam.

Náš vrelemilovaný velebný pán páter *Zaosek*, ja-kožto veľký dobrodínca chudoby, svoje diela «**Tridsať-ročné jubileum farárskeho uradovania**» a «**Odrobinky svatby kani galilejskej**» obetoval čo milodar na sriadenia nového kostola Lutišského.

Úctive tedy prosím všetkých dobrodincov chudoby, aby skrz zaopatrenie týchto poučno-zábavných knižočíek, pri prečítaní rozveselenú myseľ svoju — k obetovaniu milodarov pohli. — Kto má dobré srdco a chudobu miluje, nech sa hlási o knižočky u dolupodpísaného, ktorý niekedy pod menom «*Kozák*» alebo «*Jano zbúdy*» v našom milom «*Krešťane*» dopisuje.

Cena je dľa možnosti; a preto nech sa nik nedýva na to, koľko je toho: ale na jaký cieľ. Hovorí sa: «*že dobrého býva málo.*»

Láskavé prihlasy vďačným srdcom prijmem — a s chudobou za všetkých dobrodincov sa modliť budem.

V Lutišiac, dňa 1. júla 1903. o. p. Ó-Besztercze (Trencsén megye.)

S hlbokou úctou sa značím *Ján Greben*, farár.

Rozmary a žarty.

Žaloval sa kamarát kamarátovi, že nemôže v noci spať.

— «Ale vynovaty! — radí mu priateľ — keď ideš spať, nuž chytro zhas sviečku, tak ta bíchy potom po tme nenajdu!»

*

M.: «Hovorím ti P., že si ta prv nevezmem kým mi tvôj tatko nepridá jalovicu.»

P.: «Tak som ti ja, M., málo?»

Spisy redakcii zaslané.

K čomu vede opilstvo? Smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu. Poslovenčil *Andrej Hladký*. Cena 20 halierov; 25 kusov 3 koruny; 50 kusov 5 korún. Ku prekážaniu opilstva ničo lepšieho prostriedka, ako táto knižočka. Niektorí velební páni objednali ju na stá vý-tiskov, a použijú ju k rozdávaní zvlášte mládeži ako odmena za usilovnosť v škole, alebo aj na miesto pre-pitného. Dostať ju u tejto adressy: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatelia «*Posla Svätého Antona*» obdržia túto knižočku zdarma.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychodiaci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazy. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadat budete. Adressujte takto: «*Posol Svätého Antona*» Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.

Odrobinky svatby Kaany Galilejskej u pátra Zaoska. Túto zábavnú a veľmi poučnú knižočku spísal náš výborný *Zaosek* tým cieľom, aby sa predávala v prospech chrámu lutišského. Určenej ceny táto knižočka nemá, ale každý, kto dľa možnosti pošle milodar na ten chrám boží, dostane ju ako na pamiatku. Žiadúco je, aby aspoň 1 kor. poslali dobrodincovia za knižočku, ktorý

dostať: Sl. Farský úrad, Lutissa, u. p. Ó-Besztercze (Trencsénm.), alebo aj u samého pána Zaoska takto: Velp. Ludovít Gáspár, r. k. farár, Dlhépole (Trencsénm.).

Dedinský hasič tiež od Zaoska s dvoma peknými obrazmi. Ešte sa nachádza do 500 výtiskov u redakcii «Posla Sv. Antona». Tieto sa rozposielajú teraz za zníženú cenu 12 halierov. To je tá najsmiešnejšia knižka Zaoskova. Dostať ju na adresu: «Posol Sv. Antona». Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižočka formátu malej 8-o na 138 strankách s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto knižočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom moderno-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlivo pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zostali, odporúčame čo najvrelejšie túto dobrú knižočku priateľom ľudu do pozornosti.

«Posol božsk. Srdca Ježišovho» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K. 60 halierov.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napísal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 halierov.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

J. Gyurica Trebinje. Za milú besednicu Vám úprimne povďační sme. Najbližšie upotrebíme ju. Len prosíme Vás, by ste nám odpísali z čoho je preložená. Úfame sa, že nás i napozatým poctíte.

Ján Straka v K. Za obe práce vďaka. No nemohli sme teraz ani jednu uverejniť. Ako sa nám vidí — do «Posla Svätého Antona» len polovicu budeme môcť dať, lebo niet už miesta.

Velebný p. S. v Tur. Ako vidíte, dopis sme uverejnili, ale druhý článok vystane, pretože najhlavnejšie jeho citáty sme už skoro dopodrobna celé vybrali. — Aj v tomto čísle možno vidieť s nich.

Ml. P. Bilik, Slaná-Studňa. Len sa tak páni Bratia prihlasujte, združujte sa viacerí, bo začínajú nás obskakovať nepriatelia krivonosí ešte i so svojimi kresťanskými zakúpenkami ako zvery divé. Na adresi nám doposlané pošleme všetkým Vám «Krestana» a «Posla Sv. Antona.»

J. Sk. Všetkých vás uverejniť nemožno, to už i sami môžete len nahliadnuť. Odpusťte, uverejníme len to čo sa nám dá.

Úd školskej stolice. Úplná a svätá pravda čo píšete. Nuž ale čo robíte, keď nenahliadnete vy na to, aby sa to tak nerobilo.

Modleník Sv. Ruženca v M. Ruženec objedajte si: Weisz N., Budapest, Calvintér. Firma táto je kresťanská. Medzi odberateľov na kalendáre sme Vás už preznačili.

Výborník v H. Ak máte čo písať nám, píšete teda s čiernidlom a nie takou cerusou, ktorá na papieri sa rozleje ani smola, takže človek to ani prečítať nemôže.

Kostolník. Len sa do práce za osvetu kresťanskú nášho ľudu! Boh to chce a na tom musí nám byť dosť. Choďte p. Tichomirovi; ten Vám istotne dá návod k tomu jako sa máto cvičiť.

P. B. v B. Do spolku sv. Adalberta (Vojtecha) vstúpiť môže každý katolík a platí za 10 rokov po 1 zl. 20 kr. Všetky tie knihy mi uverejniť nemôžeme, ačkoľvek v každom čísle, ktoré sú katolícke, uverejňujeme ich bez tak dosť. Píšete, že jako sa u vás dietky odchovávajú, dľa toho si aspoň vy bráňte tedy svoje dietky. Najlepšie bude, keď pohľadáte bedlivo takých ľudí, ktorí by boli podobného Vášho smýšľania tu v Pešti, alebo tam na okolí vašom a poznačte si jejich adresy. Druhé odôvodnenie podáme Vám vtedy, keď prípadne dojdete do Pešte. Na adresu toho istého dozviete sa snáď v našom «Katolíckom delníckom kruhu.»

Jeden ľudák. Áno, za balíky a poštové poukázky peňažné povinný je patričný 4 hal. platí, ktoré prináležia listonošovi, tak samé má právo požadovať na peňažnú poukážku, ako i na recepis od peňazí obecnú pečiatku a podpis rychtársky.

Št. Hl. Dol. Tuzla. Práve túto nedeľu budeme vydržiavať aspoň krátky «Nekrolog» totiž poslednú trýchloreč Svätého Otea Leva XIII., pri ktorej príležitosti odovzdáme i Váš pozdrav členom tohože Kruhu. Boh Vám pomáha!

Fraňko Karasz v Šaštíne. V min. čísle «Krestana» je Váš chýr doslovne uverejnený.

Durko Šebesta, Biel-Závidovič. Adresu Vašu sme premenili a dľa žiadosti i ostatnie vybavily.

Veselý Janko v Turz. Budeme-li mať toľko času na prepracovanie Vášho listu, dáme ho do budúceho čísla.

Obec úradu výb. My z listu Vášho nemôžeme vyrozumieť, jaký vlastne potrebujete ten zákon. Mali ste nám odpísať, že o akej záležitosti to potrebujete, snáď vtedy by sme Vám to aj písomne boli mohli povedať.

Bohoslovci. Za priateľské riadky a horlivosť prijímte našu vďačnú vďaku. Je nám to veľmi vítané. Patričných medzi predplatiteľov vnesieme a požiadavky po tieto dni vybavíme.

Kto má knihy do daru?

Prosíme všetkých šlachetných ľudomilov, ktorým leží na srdci osveta kresťanská chudobných delníkov budapešťanských, aby ráčili láskave pripomocť nám ku založeniu primeranej knižnice pre «Budapešťanský katolícky delnícky kruh». Kruh tento sl. vládou potvrdený započal už účinkovanie svoje: objednal si miestnosť za 600 korún a členovia jeho ochotne prichádzajú po nedeľkách k rozhovoru a prednáškam v duchu kresťanskom držaným. Ale príspevky členovské sú tak skromné, že z nich nemožno nám založiť knižnicu a vôbec pri chudobe našich tunajších

rodákov-robotníkov odkázaní sme na priazeň každej šlachetnej duše, ktorá i v tom slovenskom robotníkovi vidí človeka a katolíka Kristu verného. Kto teda máte snáď zbytočné pre seba knihy náboženské a mravnopoučné v reči slovenskej alebo v reči maďarskej písané, ráčte tiež doposlať na nížeudatú adresu. Kto chce sa smilovať nad našimi tunajšími bratmi, nachodiacimi sa v biednom postavení bez práce, a chcel by daktorým halierom príspeť týmto polutovaniahodným bratom našim ku pomoci: ráčiz milodary svoje tiež na túto doposlať adresu: *Edvard Sándorfi, Budapest, VIII., Tavaszmező-u. 19.* Miestnosť súkromná spolku nášho je: Bpest, VIII., Práter-u. 33.

Do 500 zl. mesačne

(aj to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausen

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Hľadáme stanicu do dobre zariadenej kolárskej dielni na dorabanie kočov a väčšej práce, alebožto k nejakému samostatnému pántstvu so svojim kolárskym náčiním (riadom). Hovorím slovenský a maďarský; som 28 rokov starý. — Úprimne prosím ct. pp. aby o bližšie odôvodnenie uchádzali sa na niž udanú adresu: **Ján Melaga**, kolársky majster ostp. Hont. — Némethi.

Do bardiovskej sochárskej školy prijme sa do učenia **8 chlapcov.**

Obširnejšie vysvetlenie podá p. **Móric Hölzel**, univer. sochár **Bártfa** (Sárosm.), Kossuth Lajos-utcza 7. Vlastné umelecké dielne.

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

Nie Veltov kříž!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseľuje, za čo dobre stojíme: pri lámke, lúpáníu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučáníu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, boľasti hlavy a zubov po-
žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraniu krvi, krčoch, proti

Nietajní prostriedok

hlavných nemocíach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, opilepsii, mo-krosti postele, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemocíach nervov, influenze, všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecenstvo, že môj aparát nemá sa držať za aparát Voltu, ktorý na základe svojej neúžitocnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje pentaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparát upotrebiť!

Malý aparát stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparát 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utcza č. 18/C. Vadász-utcza na rohu.

OZNAMI

==== prijíma ====

vydavateľstvo „Kresťana“

O najvýbornejších „Transvaal“ brytvách
cenník zdarma a franco zašle tomu, kto si to na dopisnici žiada
==== **WINKLER a GRAUER, Kőbánya 21. sz.** ====

TÖRV. VÉDVE

Do úctivej pozor- nosti odpo-
rúcam bal-
sam Svätého Antona Paduanského. Nezávisle
mnoho listov požakovania, potvrdzujú to, že
ctítelia svätého Antona tento balsam čo do-
mový liek s najväčšou dôverou zaviedli.

Proti neduhom žalúdka, nechuti k jedeniu,
chudobe krvi, hlavybófu, lámkám a všetkým
chorobám, či po vnútornom užívaní, alebo
zovňajšom trení, dokazuje istý a zvláštny
úsprech.

Cena jedného krčahu s opisom upotreby
1 koruna 20 halierov.

==== **K dostaniu výlučné u** ====

Jozefa Hübner, lekáreň «Červeného kríža, Baja,
Erzsébet királynéút 22. szám.

Najlepšie

K o š e

Idodáva známá firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

V Ružomberku

možno dostať jedon dom (2 izby, kuchinu, pivnica) s
gazdovskými stavami, a s dvoma miestnosťami pre
obchod, i pole pod 18 mier siata

doprenajmu (árendy).

Obširnejšiu správu podá Štefan **Hattyár** vo
V.-Borove, o. p. Hutti, Liptovská stolica. 125

Ochranná
známka.

==== Vážne upovedomenie! ====

Kto chce si polahčiť unavnú prácu žatvy, nech nezamešká obstarat si «Delo-ocelovú kosu generála Dewetta». Pán **Pavel Sohr, v Somogy-Szill** je jediný rozposielateľ týchto kôs, vzhľadom na pokročilý už čas, tak sa zariadil, a každá objednávka ešte v deň jej obdržania bude odoslaná, takže aj obdávateľia z najďalších čiasok krajiny obdržia objednané kosity behom 3—4 dní. Tým, ktorí telegrafične objednávajú, telegrafičné trovy firma vynachradí. — Presná adresa a byt objednávateľa nech je zreteľne vypísana.

==== **Telegrafičná adresa : KASZASOHR, SZILL.** ====

Ceny Delo-ocelových kôs generála Dewetta pri zaručení :

65	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
— .95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.50 zl.

Pri objednaní 5 kusov poštové trovy platí fabrika. Pri objednaní 10 kusov platí poštové trovy tiež a jednu kosu zdarma zašle na radáš. — «Diadal», nákovka a kladivko pár 85 kr. — Opravdivá «Amergau» oslička 20 kr. Pri objednaní 10 kusov bez platenia poštových trov.

==== **Vážna novinka! Patentovaná, veľmi praktická kosu pripevňujúca babka (karika) 20 kr.** ====

Diamant-ocelová britva s 5-ročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cennú schránku na britvu zdarma.